

VLADIMIR MIHAJLOVSKI****VJEŽBENIČKI MODEL GOVORNE IGRE S DAROVITOM
DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI**

Model govorne igre kojeg prikazuje autor ovoga rada: prof. dr. Vladimir Mihajlovski iz Republike Makedonije primjenjen je na bazi postojećih programskih sadržaja za redovite vježbe sa studentima na grupi za predškolski odgoj iz nastavnih predmeta: metodika odgojno-obrazovnog rada kulture govora i metodika za nadarenu djecu na Pedagoškom fakultetu u Republici Makedoniji.

Vježbenički model autora ovoga rada prikazan je u obliku govornih i jezičnih igara u okviru odgojno-obrazovnih područja: razvoj i kultura govora, poznavanje prirode i društva, sredine i okolice i matematike, kao jedna moguća modificirana forma inkorporirana u moderni kurikulum u odgojno-obrazovnim aktivnostima kod djece predškolske dobi, fundirana na šest godišnjih neposrednih praktičnih hospitacija i vježbanja sa studentima, budućim učiteljima i na vrijednostima makedonske metodike.

Ključne riječi: Vježbenički model, govorna igra, jezična vježbaonica, metodika kulture govora, metodika za nadarenu djecu, Pedagoški fakultet, nadarena djeca predškolske dobi

Uvod

"Darovita djeca su najveće nacionalno blago jedne zemlje"

U sustavu suvremene odgojno-obrazovne aktivnosti s darovitom djecom, a u okviru same odgojne grupe u kojoj su djeca nosioci i inicijatori cjelovite aktivnosti u odgojnoj grupi, trebaju se spomenuti sljedeći bitni preduvjeti bez kojih svaki kvalitetan odgajatelj ne bi mogao uspješno realizirati navedeni vježbenički model:

a) Sva su djeca potencijalno sposobna, samo se trebaju razvijati njihove odgovarajuće sposobnosti;

b) Treba nastojati održavati kontinuirani, redovni i kvalitetni organizirani rad s potencijalno nadarenom djecom;

v) Dosljedn ostvarivanje modela govorne igre u okviru glavnoga i završnoga evolutivnoga dijela odgojno-obrazovne aktivnosti;

g) Permanentno se treba poštovati osobnost djeteta kako bi se izgradilo samopouzdanje u vlastite snage, kako bi dijete bilo uvjereno u svoje sposobnosti i moglo steći osobnu sigurnost;

d) Kod djece predškolske dobi treba se kontinuirano vježbati slobodna komunikacija i sveukupne aktivnosti u vrtiću, ne samo sa drugom djecom nego i s odraslima u cilju da se postignu svi neophodni uvjeti za daljnji uspeh djeteta u vrtiću i daljnji razvoj njegovih sposobnosti.

---

* doc. dr. sc. Vladimir Mihajlovski, Pedagoški fakultet Bitola, Republika Makedonija

U vježbanju i realizaciji navedenoga vježbeničkog modela, u okviru nastavnoga predmeta: metodika odgojno-obrazovnoga rada u kulturi govora kod studenata u V. i VI. semestru, radi se s radnim vježbama u svrhu unaprjeđenja njihovog intelektualnog, odgojno-obrazovnog i kreativnog profila. Zatim se prelazi na radne vježbe u adekvatnoj primjeni radnih metoda, radno-igrajućih sredstava, metodika postavljanja pitanja i odgovora (očekivana i neočekivana pitanja i odgovori djece), kao i radne vježbe pravilnoga izbora dječje literature i realizacija govornih didaktičkih igara.

U VII. i VIII. semestru sa studentima se primjenjuju govorne i jezične igre s naprednijom djecom u okviru određenih nastavnih tema odgojno-obrazovnoga područja: razvoj i kultura govora kao što su: diskriminacija i artikulacija; proširenje i bogaćenje dječjeg rječnika; logički povezan govor; izražajni govor; jezično govorno stvaralaštvo; misaono-problemske igre i kreativna igraonica.

1. Struktura vježbeničkog modela V. Mihajlovski (1998.)

"Budućnosti naše civilizacije ovisi o kreativnoj imaginaciji budućih generacija"

Paul Torrans

Vježbenički model autora sadrži:

1. *Vježbeničko-govorna-igraonica aktivnost s naprednom djecom na odgojno-obrazovnom području: kultura govora, upoznavanje prirodne i društvene sredine i matematike;*
2. *Kreativna vježbaonica s naprednom djecom predškolske dobi;*
3. *Jezična vježbaonica za naprednu djecu predškolske dobi ;*
4. *Radni listovi za naprednu djecu predškolske dobi u okviru odgojno-obrazovnih područja: kultura govora, upoznavanje prirodne i društvene sredine i matematika.*

1.1. Vježbaonička-igraonica - aktivnost za naprednu djecu u odgojno-obrazovnom području: kultura govora

1.1.1. Govorne igre u funkciji obogaćivanja dječjega rječnika

U ovoj programskoj temi u okviru vježbeničkog modela autor sa studentima iz grupe za predškolski odgoj na redovnim vježbeničkim hospitacijama u dječjim vrtićima u Štipu, realizira sljedeće govorne igre u funkciji poticanja afirmacije nadarenosti djece predškolske dobi:

- Govorna igra sinonimima: Pronađi iste riječi;
- Govorna igra paronimima: Pronađi iste riječi različitoga značenja;
- Govorna igra homonimima: Pronađi iste riječi različitoga značenja u smislu izgovorene rečenice;
- Govorna igra antonimima: Pronađi riječi suprotnoga značenja;
- Govorna igra deminutivima i augmentativima: Pronađi umanjence i

- uvećanice;
- Leksička govorna igra: Reci nešto na posljednju izgovorenu riječ tvog prijatelja;
  - Leksička govorna igra u asocijaciji riječi;
  - Leksička govorna igra s ličnim zamjenicama;
  - Leksička govorna igra: Izmišljamo i govorimo riječi koje počinju s VA, TI, ili koje završavaju na KA i sl.
  - Leksička govorna igra s prijedlozima: Što se nalazi na...; Tko gdje ide; Što tko ima;
  - Leksička govorna igra imenima: Tko, kako i zašto se tako zove; Tražimo imena koja počinju glasom; Tražimo par sličnih imena; Postavljamo neobična pitanja za ...

1.1.2. Govorne igre u funkciji logički povezanoga govora

U okviru ove programske teme vježbeničkog modela autor sa studentima za predškolsko obrazovanje na Pedagoškom fakultetu u Štipu, realizira slijedeće govorne sintaktičke igre u funkciji poticanja afirmacije nadarenosti kod djece predškolske dobi:

- Ja ću reći, a ti pitaj; igre u opisivanju; igre u prepričavanju (upotrijebi riječ; reci rečenicu sa zadanom riječju tvoga prijatelja; nastavi započetu priču; završi priču); igre pantomimom: (pogodi što radim; imam tri minute da te nasmijem; reci imenicu ili glagol gestom ili mimikom; gdje smo bili ne ćemo reći, a što smo radili-pokazat ćemo; sintaktičke igre kulturnim frazama); sintaktičke igre: (reci pogrješno da bude smiješno; reci naopako po slikama; osmisli to što je naopako i besmisleno po slikama).

1.1.3. Govorne igre u funkciji Izrađenoga govora

U okviru ove programske teme vježbeničkog modela autor sa studentima realizira sljedeće govorne igre u funkciji poticanja, afirmacije i nadarenosti kod djece predškolske dobi:

- Govorne i dramske igre sa zagonetkama: Tko, što govori za sebe; Pogodi zagonetku po opisu;
- Priča - izmišljena priča; Tko će izmisliti što više nestvarnih stvari; Govorimo nešto nestvarno iz bajki;
- Dramske izražajne govorne igre (dirigirane i samostalne).

1.2. Vježbeničko-igrajuće aktivnosti za naprednu djecu u odgojno-obrazovnom području: poznavanje prirodne i društvene sredine i okoline

U okviru ove programske teme vježbeničkog modela autor sa studentima realizira sljedeće problemsko-istraživačke aktivnosti u funkciji poticanja afirmacije i nadarenosti kod djece predškolske dobi:

- Društvene igre vizualne i misaone kombinatorike: Usporedba dvaju predmeta; a ako bi; Mali ekolozi; Mali istraživači (istražujemo osobine vode i zraka; istražujemo osobine magneta; istraživanje prirodnih pojava); Mali meteorolozi; problemsko-misaona igra sa suncem i sjenom; Tehnike kreativnog mišljenja: brejnstorming i misaoni primjeri.

1.3. Vježbeničko-igrajuće aktivnosti za naprednu djecu u odgojno-obrazovnom području matematike

U okviru ove programske teme vježbeničkog modela autor sa studentima realizira sljedeće matematičke govorne igre i vježbeničko-problemske aktivnosti u funkciji poticanja afirmacije nadarenosti kod djece predškolske dobi:

- vježbe s brojevima (Matematičke igre: Neobično brojenje; Broj po broj koliko je; Koji broj sam preskočio i dr.);
- Vježbe s modelima od plastelina (igre s plastelinom);
- Vježbe relacija (igre: je veći od...; je manji od...; je viši od...; je manji od... itd.);
- Vježbe klasifikacije (Matematička igra serijacije; Trgovina igračaka; Veseli vlak);

Vježbe mjerenja kvantitativnih odnosa (igre: Što se mjeri s... ; Tika-taka).

Napomena:

(Sve navedene radne vježbe i govorne igre u okviru kulture govora, poznavanje prirode i društva u matematici su u korelaciji s radnim listovima za samostalno vježbanje za nadarenu djecu predškolske dobi).

2. Kreativna radionica

U okviru ove programske teme vježbeničkog modela autor sa studentima realizira sljedeće tvoračke govorne igre i kreativno-istraživačke aktivnosti u funkciji poticanja afirmacije nadarenosti kod djece predškolske dobi:

1. Razgovaramo i pitamo;
2. Otkrivamo i razmišljamo;
3. Igramo se glasovima i riječima;
4. Zamišljamo i čudimo se (realizacija imaginativnih igri: Ja mislim drugačije; Hajde da se - čudimo; i Kad bi);
5. Opisujemo i prepričavamo;

- Mali umjetnici (realizacija likovnih istraživačkih igara: Početna slikovnica; Crtam nešto neobično; Šumski put Crvenkapice; Putovanje u zemlju mira i dr.);

- Mali ekolozi (Brejnstorming kod problemskih situacija na području ekologije).

- Mali demokrati (Brejnstorming kod pitanja o demokraciji, pravdi, privatnosti, odgovornosti, autoritarnosti).

3. Jezična vježbaonica

U okviru jezične vježbaonice navedenoga vježbeničkog modela sa studentima su realizirane sljedeće jezično vježbeničke igrajuće aktivnosti u funkciji vježbanja njihove metakognitivne svijesti o materinskom jeziku kao poticaju afirmacije nadarenosti djece predškolske dobi:

- Fonološke igre s glasovima, slovima, riječima, rečenicama, igre gramatičkih formi i pravila, igre značenja;
- Jezične igre rimovanja;
- Jezične igre stvaranja novih stihova, riječi, rečenica;
- Jezične igre riječima tajanstvenoga i humorističnoga značenja.

Konkretno sa studentima iz grupe za predškolsko obrazovanje u okviru vlastitoga vježbeničkog modela na Pedagoškom fakultetu u trajanju od 6 godina nastavnoga predmeta: metodika odgojno-obrazovnoga rada u kulturi govora, realizirani su u dječjim vrtićima u Štipu i u drugim gradovima u istočnom dijelu Republike Makedonije. Sljedeći su vidovi jezičnih govornih igara:

- Igre glasovima, riječima i rečenicama; Glasovna oduzimaljka; Glasovna dodavaljka; Tajna poruka; Vrećica s rimovanim slikama; Što ide zajedno; Šta ne pripada skladu; Rimovane karte; Zadana rima; Lanac riječi; Parovi za igru; Glasovna banka riječi; K-uća - bra-T; Kaži obrnuto (igra s anagramima); Tajni jezik; Jezične igre zagonetkama i pitanjima; Sastavi nove riječi; Mali pjesnici; Dramske igre za poticanje jezičnoga govornoga stvaralaštva: ("Živa slova; Neposlušna slova; Nesnalažljivi čarobnjak; Kada slova bježe; Tajni jezik;); Produži priču; Dovrši priču; Izmjeni priču; I JA; Produži stihove u pjesmu ili dječju zagonetku; Igra s poslovicama; Tražimo riječi s EKO kulturnim frazama; Mali novinari; A što je bilo potom; Vruća pitanja; I jezična igra: Mali govornici.

Sažetak

Teoretski vježbenički modeli na području predškolskoga odgoja i obrazovanja imaju cilj održavanja, razvijanja i unapređivanja dječjega sveukupnoga potencijala, osobito njegove metakognitivne i stvaralačke sposobnosti koja može poslužiti kao metodološka baza za poticanje, razvoj i afirmaciju nadarenosti kod djece predškolske dobi na prostorima Europe, osobito u zemljama koji se nalaze u periodu tranzicije i velikih promjena u svom napretku.

LITERATURA

- Freeman, J. (1991.), Gifted Children Growing Up. London: Cassell Edukational Limited
- Kroflin, L., Nola, D., Posilović, A., Supek, R. (1987.), Dijete i kreativnost. Zagreb: Globus
- Čudina, M.-Obradović, (2000.), Kad Kraljevna piše Kraljeviću. Zagreb: Udruga roditelja Korak po korak
- Čudina M. Obradović, (1996.), Igrom do čitanja. Zagreb: Školska knjiga
- Čukovski, K. (1986.), Od druge do pet te. Beograd: Zavod za izdavanje udžbenika
- Petrov, N. - Mihajlovski, V. (1995.), Kreativnosta i vospituvanje. Bitola: Biangl
- Petrov, N.- Mihajlovski, V. (1996.), Metodika po razvoj i kultura na govorot so praktikum. Bitola: Biangl
- Petrov, N. - Mihajlovski, V. (2000.), Govorna igralna vo VO. podračje: Zapoznavanje na prirodna i opštestvenata sredina, (vo delot za ponapredni deca). Bitola: Biangl
- Petrov, N.- Mihajlovski, V. (2000.), Govorna igralna vo VO. podračje: Matematika, (vo delot za ponapredni deca). Bitola: Biangl
- Petrov, N. - Mihajlovski, V. (2000.), Govorna igralna vo VO. podračje: Razvoj i kultura na govorot, (vo delot za ponapredni deca) Bitola: Biangl
- Polgar, L. (1990.), Svako dete je genije. Novi Sad: Forum
- Plowman, D.(1982.), Pre School Gified Children. Palm Springs, s.1
- Roedel, W. C, Jakson, N., Robinson, H. (1980.), Gifted Yoing Children. Teachers College Press, New York: Columbia University
- Mandić, P. (1995.), Individualna kompleksnost i obrazovanje, Beograd: Naučna knjiga
- Mihajlovski, V. (1998.), Obrabotka na govorno-mislovna igra: "Brejnstorming" na problemot: "Kako našeto zabavište da napravi zabaven park", Prosvetno delo, br. 5, 1998, Skopje
- Mihajlovski, V. - Mihajlovski I. (2004.), Rabotni listovi po V.O. podračja: Razvoj i kultura na govorot, ZPOS i Matematika, 2-ri avgust, print, Štip
- Torrans, P. (1975.), Guiding creative talent. New York

SPEECH GAME EXERCISE MODEL WITH ADVANCED PRESCHOOLERS

The model of the speech game presented by the author fits in the program of preschool education and can be used as a regular exercise with students of preschool education in courses on Methodology of education, Speech culture, and Methodology for advanced learners taught at the Faculty of Education in the Republic of Macedonia.

The speech game exercise model includes speech and language games as part of different education themes: development and culture of speech, knowledge of nature and society, and mathematics, and it is a modified form incorporated in the modern curriculum in educational activities of preschoolers. The model is based on six years of practical experience and practice with students, as well as the current developments of Macedonian teaching methodology.

Key words: practical model, speech and language exercises, methods for the culture of speech, methods for working with talented children, Faculty of Education, advanced preschoolers.

Primljeno 1. studenoga 2006.